

Máté-Szabó Barbara & Tóth Dorina Anna

Debreceni Egyetem

Nevelés-és Művelődéstudományi Intézet

A rövid-idejű felsőfokú képzések prioritása Európában a 2000-es évektől

Cél: Kutatásunkban az európai felsőoktatási rendszer első szintjével, az ISCED 5-ös vonatkozású rövid-idejű felsőfokú (SCHE) képzésekkel foglalkozunk, amelyeknek magyar jellemzőit, sajátosságait és történeti változásait ismertetjük és elhelyezzük az európai SCHE képzések között.

A kutatás relevanciája: A képzések értelmezése, meghatározása és gyakorlati orientációja országonként változik, bemutattuk a magyar rendszert a nemzetközi összehasonlító tanulmányok eredményeivel és adatokkal összefüggésben. A képzések szerepének megértéséhez elengedhetetlen a történelem megismerése, különösen azért, mert a SCHE képzéseket több európai országban átalakították az ezredforduló óta.

Európán belül országonként eltérő definícióval találkozhatunk. A definíciók a tartalmi különbségekre, a végzettséget igazoló jogositványokra és időtartamra is reflektálnak.

Az elmúlt évtizedekben eléggé ellentmondásos vélemények alakultak ki nemzetközi szinten is a felsőfokú szakképzésről. Okai közé sorolhatjuk, hogy a pedagógia modellje alapján a posztsekunder szektorhoz áll közel (ISCED 4C), intézményi, jogi, finanszírozási feltételei, a tanulók egyik felének jogállása, a beszámítható kredit alapján a felsőoktatásba tartozik. Sokan úgy vélik, hogy a felsőoktatás expanzióját segítő rövid, főként gyakorlatorientált képzések, ezzel szemben sok hallgató, tanuló számára egyfajta egyetemi előkészítőnek megfelelő szint, amely elvégzése után könnyebb bekerülnie a felsőoktatásba.

A felsőfokú szakképzésnek az oktatási rendszerbe történő beillesztése egyszerűbb volt azokban az országokban, ahol a középfokú oktatás általános ismereteket ad és nincs szakképzés benne.

A képzési típus beágyazottsága szerint	A képzések átjárhatósága	A képzési szint jelentősége	Oktatási alszektorhoz való kötődés
Nagy hagyomány: Franciaország, Anglia, Írország, Ausztria	Automatikus átlépés: Franciaország, Szlovénia és az Egyesült Királyság	Kiemelt jelentőségű: Ausztria, Franciaország	Inkább a szakképzéshez: Ausztria
Újabb keletű: Csehország, Hollandia, Portugália	Tanulmányi eredményfüggő: Belgium, Németország	Átlagos jelentőségű: Dánia, Luxemburg, Írország	Inkább a felsőoktatáshoz: Hollandia, Lettország
	Beszámítás nélküli átlépés: Lengyelország	Kevésbé fontos: Belgium, Észtország, Lettország	Általános- közoktatás része: Nagy-Britannia
		Nem jelentős: Csehország, Horvátország, Hollandia, Portugália	

Módszer: Megvizsgáltuk az OECD-országok részvételi arányát. Mivel Európában nagy különbségek vannak a SCHE képzésekben, olyan adatokra támaszkodtunk, amelyek által összehasonlíthattuk a különböző rendszereket. Magyarországi vonatkozásban a Felsőoktatási Felvételi adatbázist elemeztük 2015-2018-ig, hogy bemutassuk a SCHE magyar fejlődési irányát.

Eredmények: Ha a képzéseket a magyar felsőoktatás teljes kínálatában nézzük, arányaiban a felsőoktatási szakképzésekre jelentkeznek a legkevesebben. A bolognai rendszer bevezetését követően 2006 után a felsőoktatási szakképzés párhuzamosan nőtt az alapképzéssel, de a 2013-ban hozott reformok hatalmas visszaesést jelentettek a képzésre jelentkezőknél.

A 2013-as adatok alapján az EU 28 tagállamában 19,6 millió fő vett részt a felsőoktatásban. Közülük csupán 7,5% tanult rövid ciklusú felsőoktatási szakképzésben, 60,7%-uk alapképzésben.

A rövid ciklusú felsőoktatási képzések terén a nagy hagyományokkal rendelkező országokban jóval magasabb a hallgatók aránya.

Konklúzió: Magyarország a négy csoportosítás alapján az újabb keletű, automatikus átlépést biztosító és a képzési szint alapján a nem igazán jelentős kategóriába sorolható az utóbbi időben. Az alszektorhoz való kötődése a 2013-tól életbe lépő átalakulást követően a felsőoktatáshoz sorolja a magyarországi felsőoktatási szakképzéseket, viszont az EKKR 5. szintjéhez Magyarországon az érettségire épülő szakirányú OKJ szakképzés is tartozik, mely a szakképzési rendszer szerves része.

Az SCHE képzések prioritása a kormányok politikai orientációjától függően alakul, ennek részeként megfigyelhető a hátrányos helyzetű régiók előtérbe kerülése a hátrányos helyzetű hallgatók helyett, Magyarországon a közösségi felsőoktatási képzési központ töltheti be ezt a harmadik missziós funkcióját a felsőoktatásnak.